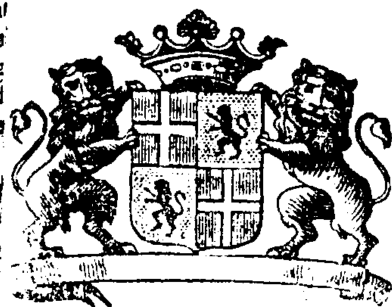
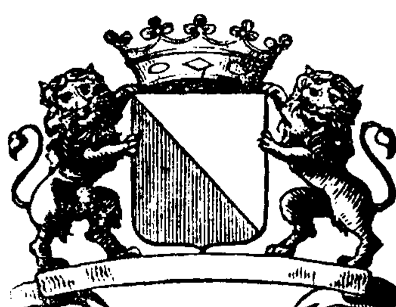
A°. 1856. N°. 212.

ZATURDAG 6 SEPTEMBER

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Brengen ter kennis der belanghebbende ingezetenen, dat op heden door hen is opgenomen, gehoord en gesloten de rekening en verantwoording der Commissie tot spijsuitdeeling aan minvermogenden wegens hare verrigtingen gedurende den winter van 1855/56, en dat de voormelde Commissie onder dankzegging en voor hare goede administratie, en voor de bereidwilligheid waarmede zij ook thans weder die moeijelijke taak heeft volbragt, is uitgenoodigd om in het belang van Utrechts behoeftige ingezetenen weder voor het volgende wintersaizoen werkzaam te willen zijn en tot dit einde ter bekwamer tijd het vereischte plan ter goedkeuring aan te bieden.

Utrecht, den 4 September 1856.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
N. P. J. KIEN.
Ter ordonnantie van dezelven,
H. G. RÖMER.

UTRECHT 6 September.

We zeiden het onlangs, Moskou zal in September de aandacht vooral wekken. We hebben daarom heden een vrij uitvoerig uittreksel hierachter opgenomen uit eene korrespondentie van den *Indép.* uit die stad, die zeker wel eenigzins de belangstelling der lezers zal wekken. Het is een begin van 't geen Rusland ons in deze maand meldingswaard zal opleveren.

Omtrent de revolutionnaire poging der Pruissiesch-gezinde partij te Neufchatel heeft men nadere berigten over Bern. De juiste afloop der zaak is evenwel nog niet bekend. Men schijnt het er echter voor te mogen houden, dat de Republikeinsche partij er reeds den volgenden dag in geslaagd is, de orde te herstellen, alvorens de bondstroepen, die ter beteugeling der koningsgezinden door het federaal bewind beschikbaar zijn gesteld, zich in de zaak hebben kunnen moeijen. Men gelooft, dat het vooral ook tegenover Pruissen beter zou zijn, dat men in eigen boezem het gezag in het kanton herstelde bij wie het behoorde. Evenwel de berigten door de *Köln. Ztg.* medegedeeld, doen vreezen, dat de Bernsche troepen te hulp hebben moeten komen. Er was heftig gestreden. De stad, meestal roijalistiesch, heeft de wijziging rustig aangezien. Dat de opstand eenig ernstig gevolg zal hebben is in elk geval niet denkelijk De overste *Bourgeois* moet reeds dadelijk bevel hebben ontvangen de orde te herstellen, en bondstroepen zijn geheel bij de hand, door de aanwezigheid van het legerkamp te Iverdon.

De *Univers* heeft den strijd nog niet gestaakt, hij blijft ook heden op eene wijze zich beroemen en verhoovaardigen, alsof hij zijne tegenstanders slechts op nieuw wilde uitlokken. De strijd wordt ter opneming van onderscheiden artikels in de beide bladen reeds met deurwaarders gevoerd; hoe regt lief-Christelijk!

De *Times* gaat voort de bevolking tegen koning *Ferdinand* op te zetten. De nieuwe Engelsche gezant zou er eene moeijelijke houding krijgen. Voorloopig schijnt de Britsche regering toch geen haast te hebben, in die betrekking te voorzien. Men beweert echter nogmaals, dat Napels inschikkelijker begint te worden.

De Spaansche Kortes zijn ontbonden, in strijd met 't geen men had verwacht; immers de ontbinding, dacht men, zou eerst later worden uitgevaardigd. De *Times* beweert heden ook, dat de nieuwe verkiezingen reeds in November zullen plaats hebben, naar de verkiezingwet van 1837 en dat de grondwet van 1845 onveranderd zal worden afgekondigd. Intusschen zijn te Madrid 6 dagbladen in beslag genomen. Een bewijs, dat de vrijheid er wel groot is!

— Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot plaatsvervangend kantonregter te Gorinchem mr. *P. Romeyn*, phil. theor. jur. utr. et litt. hum. dokter, rektor der latijnsche scholen aldaar.

:— Het gala-diner ten Hove, ter gelegenheid van den geboortedag van Z. K. H. den Prins *van Oranje*, is zeer luisterrijk geweest, en bijgewoond door Prins en Prinses *Hendrik*, Prinses *Frederik*, den Hertog en de Hertogin *van Saksen Weimar Eisenach*, de ministers en een aantal der hoogste staats- en regterlijke ambtenaren.

Het vuurwerk van wege de stad voor het badhuis te Scheveningen, door de vuurwerkmakers *van Leeuwen en zoon* te Haarlem vervaardigd, heeft zeer voldaan, en had eene overgroote menigte aanschouwers uitgelokt.

Bij de opvoering van de *Juive* in den Franschen schouwburg zijn ter gelegenheid van den feestdag de onder-officieren van de bezetting *gratis* toegelaten.

— HH. DD. HH. de Hertog en Hertogin *Herman van Saxen-Weimar-Eisenach* hebben gister, na gedurende eenen geruimen tijd de zeebaden aan het Groot Stedelijk Badhuis te Scheveningen te hebben gebruikt, de residentie verlaten.

*— Gister middag ongeveer $1^1/_2$ uur, per gewone spoortrein, arriveerde alhier Z. D. H. den erfgroothertog *Herman van Saksen Weimar Eisenach* met Hoogstdeszelfs gemalin, drie kinderen en gevolg, komende van 's Gravenhage en afgestapt in het Hotel des Pays-Bas. HH. DD. HH. zijn een uur later naar Soestdijk vertrokken, hebben aan het paleis het middagmaal gebruikt en zijn in den laten avond in gemeld hotel geretourneerd. Heden morgen zijn HH. DD. HH. per eerste spoortrein naar Emmerik vertrokken.

:— Men verzekert, dat, behalve de wetten, betreffende de staatsbegrooting voor 1857, in de aanstaande bijeenkomst van de Staten-generaal verschillende wets-ontwerpen zullen worden ingediend, en daaronder, eene wet op de geneeskundige staatsregeling; — eene wet, betreffende de politie op de spoorwegen en eene wet op de militie en de schutterijen.

— Bij besluit heeft Z. M. goedgevonden aan de kommissie uit de Staten van Zuidholland, belast met het onderzoek van het door de Staten van Zuidholland en Utrecht ontworpen reglement voor het groot-waterschap van Woerden, magtiging te verleenen om hare werkzaamheden na de gehouden buitengewone vergadering der Staten voort te zetten.

— Gister namiddag hebben wij niet algemeen verspreid het door ons ontvangen telegraphiesch berigt, dat tot lid der Eerste Kamer door de Provinciale Staten van Groningen benoemd is, de heer mr. *A. J. van Royen*, Notaris te Onderdendam, met 21 tegen 14 stemmen. Wij herhalen het thans om die reden.

*— Men verzekert ons, dat er een pensioenering en promotie bij het wapen der genie op handen is.

*— Dingsdag l.l. zijn in het kamp van Zeijst, gelijk we vroeger gemeld hadden, onderscheidene mijnwerken gesprongen. Het vochtige weder had dit weinig begunstigd. Thans meldt men ons, dat Maandag morgen de verdere in het kamp aangelegde mijnwerken zullen springen. Het weder laat zich reeds gunstiger aanzien, en men verwacht dus, dat de proeven allergelukkigst zullen afloopen, waarschijnlijk in 't bijzijn van den generaal der genie, den heer *Gey van Pittius*, en eene menigte andere belangstellenden.

Naar wij vernemen zal het bataillon Mineurs en Sapeurs de 16 dezer uit het kampveld bij Zeijst naar Utrecht terugkeeren.

*— Op gisteren had met een trein van den Rhijn-spoorweg van het station Emmerik een eerste proefrid plaats op de Pruissische baan, van Emmerik tot aan de Lippebrug, voorbij het station te Wezel, over eene lengte van 35000 ellen.

Daarbij waren tegenwoordig de heer *Betriebs-Inspector* van de Keulen-Mindener Eisenbahn *Hesekiel*, de ingenieur van den Rhijn-spoorweg baron *van Reede van Oudtshoorn* en de hoofd-ingenieurs van den waterstaat de heeren *Fijnje van Salverda* en jhr. *Ortt van Schonauwen*.

Deze proefrid geschiedde met het beste gevolg; de weg rijdt zeer voldoende.

De werken aan de 2 bruggen aan de Lippe bij Wezel en aan het gekazematteerde bruggehoofd aldaar, zijn zoo verre gevorderd, dat men met allen grond de opening van den spoorweg geheel door tot Oberhausen mag verwachten op den opgegeven dag, zijnde 15 Oktober e. k.

*— Uit Vlissingen wordt ons van den 5 dezer, geschreven: Heden kwam alhier op de reede Z. M. Fregat Prins Alexander der Nederlanden laatst komende van het N. Diep, waar het na eene reis uit de West Indiën was binnengeloopen.

— Zr. Ms. stoomschip Merapi, kapt.-luit. ter zee *J. D. Wolterbeek*, aan boord hebbende Z. K. H. den prins *van Oranje*, is ll. Zaturdag te Comatry gearriveerd. De prins zou van daar over land naar Leith vertrekken, werwaarts de Merapi zich binnen weinig dagen mede begeven zou.

— Met den 16 dezer is de luit. ter zee 1e kl. *P. van Lelyveld*, thans kommandant van Zr. Ms. kanonneerboot no. 24, overgeplaatst op Zr. Ms. fregat de Ruyter, en is benoemd tot kommandant van boot no. 24 de luit. ter zee 1e kl. jhr. *J. E. W. E. van Raders*.

— Den 4. dezer is te Maastricht aangekomen baron *Rothschild* van Londen, komende van Aken, met eene talrijke familie. Hij was aldaar in het hôtel *du Lévrier* afgestapt.

— Volgens opgave van het Ministerie van Finantiën, is aan de verschillende kantoren van 's Rijks akzijnsen over de maand Augustus jl. ontvangen aan suikerakzijns in hoofdsom, opcenten en kollektief zegel, een bedrag van *f* 105,794.37[5].

— Gedurende de maand Aug. zijn over den Rijn-Spoorweg vervoerd 100369 reizigers, als van Amsterdam 22624, Utrecht 19786, Gouda 5507, Rotterdam 12098, Arnhem 11074, enz.; opbrengst *f* 141815.00; opbrengst der goederen, enz. *f* $24366.77^1/_2$ te zamen *f* $166,181.77^1/_2$.

— Morgen zal de ochtendbeurt in de Domkerk worden waargenomen door Ds. *Alb. van Toorenenbergen*, van Hendrik Ido Ambacht, en in de Walekerk door Ds. *Chantepie de la Saussaije* van Leyden.

— Morgen Zondag zal de muziek der Schutterij zich in de Maliebaan, vóór de Societeit doen hooren, des namiddags ten $5^1/_2$ ure.

— De fabriekmatige korrespondent van de *Amst. Ct.*, misschien wel wonende te Amsterdam, heeft zijne lezers gister in eene groote dwaling gebragt. Hij meldt namentlijk, trots alle berigten in andere bladen, dat de vierde algemeene vergadering der Evangelische maatschappij te Arnhem heeft plaats gehad. Nu zal men zeggen, dat dit eene vergissing is, en wij beamen dit, doch die vergissing is eene onaardige verklapster, aangezien een Utrechtsche korrespondent van de *Amst. Ct.* toch niet boven zijn brief zou schrijven: Arnhem. Jammer, dat wij met ons berigt deswege zoo laat kwamen anders had de

zetter de korrespondentie uit de *Utr. Ct.* nemende, zeker wel uit eigen beweging er *Utrecht* voor geplaatst.

— Uit het dezer dagen openbaar gemaakt verslag van den staat en de werkzaamheden van het Nederlandsche Zendelinggenootschap in 1856 blijkt. dat het genootschap 24 zendelingen telt, waarvan 6 op Amboina, 1 op Timor, 8 in de Minahassa van Menado, 4 op Java en 2 in het gouvernement van Makassar, terwijl 3 zich op reis naar Oost-Indië bevinden. Het heeft in Indië 131 inlandsche medehelpers, benevens 3 kweekscholen voor inlandsche onderwijzers, eene op Amboina, eene op Java en eene in de Minahassa, waarin 53 kweekelingen tot inlandsche medehelpers worden opgeleid. — Gedurende 1855 zijn in de Minahassa gedoopt 1921 volwassenen en 1566 kinderen, terwijl 627 ledematen zijn aangenomen, en de 94 genootschapsscholen 7959 kinderen telden, waarvan 5022 gezet opkwamen. Door den laatstelijk afgetreden Gouverneur-Generaal van Nederl. Indië was bij zijn bezoek aan de Minahassa tot hernieuwing van kerkgebouwen te Menado, Kema, Tondano en Amoerang voor eene bijdrage van *f* 1000 ingeschreven.

— Bij een der kantongeregten in het arrondissement 's Bosch is een ambtenaar van den burgelijken stand, ter zake van het niet binnen 24 uren na de aangifte van sterfgevallen inzenden van het berigt van overlijden aan den kantonregter, veroordeeld tot zes geldboeten, ieder van *f* 10 met de geregtskosten, en zulks op grond van het kon. besluit van 21 Julij 1828, in verband met art. 1 der wet van 6 Maart 1818.

— De *Gooische Ct.* meldt uit Hilversum dd. 5 Sept. het volgende: Heden loopt hier het gerucht, dat een ingezeten van het dorp Bussum in drift zijne echtgenoot doodelijk zou gewond hebben. Zekere berigten zijn ons tot heden nog niet geworden.

— In den nacht van den 2 Sept. stak eene dienstmeid te Abbekerk, op de weigering van haren meester, om haar op de kermis te laten gaan, den brand in diens woning, na vooraf op die weigering te kennen gegeven te hebben, dat zij dit haren huislieden zou doen gevoelen. Gelukkig werd men spoedig den brand gewaar, en was men in staat dien weldra te stuiten, nadat het vuur evenwel nog al schade aangerigt had. De justitie van Hoorn heeft den volgenden dag proces-verbaal opgemaakt om de daderes te doen straffen.

— Woensdag, den 24. dezer, wordt te Delft de algemeene tentoonstelling der Hollandsche maatschappij van landbouw geopend, des avonds zal er bij die gelegenheid een feestkoncert, onder direktie van den muziek-direkteur *J. C. Boers*, in den schouwburg worden gegeven. Vrijdag den 26. algemeene vergadering der maatschappij op het raadhuis, harddraverij naar een prijs, zijnde een zilveren bouilloir, ter waarde van *f* 300, en een inktkoker tot premie; des avonds koncert, onder direktie van den heer *W. Hutschenruyter*, en bal in den schouwburg. Zaturdag den 27., volksfeesten, bestaande in mastklimmen, boegsprietloopen en dergelijken naar verschillende prijzen, op de markt; de middags, gemeenschappelijke maaltijd van leden der maatschappij in den Stads Doelen; des avonds vuurwerk, een en ander op te luisteren door muziek der schutterij. Zondag den 28. zal er voor de leden gelegenheid zijn een togtje te maken door het westland en de merkwaardigheden van Delft te bezigtigen: des avonds sluiting der tentoonstelling. Maandag, openbare trekking der loterij van vee, landbouwwerktuigen, enz. Dingsdag afgifte der ingezonden voorwerpen en toegekende prijzen.

*— Uit Meppel schrijft men ons van den 4. Sept. [illegible] heeft alhier op de weekmarkt eene zeer on[illegible] daling der prijzen van onderscheiden produk[illegible] plaats gehad, vooral van dien der boter, welke de [illegible] week hier eene hoogte van prijs had bereikt, [illegible] nog nimmer, voor zoover men zich kan her[illegible], had plaats gevonden, als geldende toen het ¼ vat *f* 50, terwijl dergelijk vat nu slechts voor *f* 36 à *f* 39 is verkocht; zoodanig verschil in een [illegible] kort tijdsbestek behoort hier evenwel tot de [illegible]heden. Door deze plotselinge afwisseling heb[illegible] vele kooplieden veel verloren.

[illegible] het koren was aanmerkelijk in prijs bij de vori[illegible] week gedaald; voor het een en ander weet men niet de juiste oorzaak.

Er was reeds voor het eerst nieuwe zandboekweit ter markt gebragt; echter eene kleine partij, van slechts eenige mudden. Omtrent den boekweitoogst kunnen wij berigten, dat dit hoofdverbouw van zooveel inwoners dezer provincie op die uitgestrekte en onafzienbare veenlanden bijna overal naar wensch en goed belovend staat; dit kan zoowel van de veen- als van zandboekweit gezegd worden.

— Uit 's Bosch schrijft men aan de *Arnh. Ct.*

Eenigen tijd geleden werd het Hamelspoel bij den bekenden Groenendijk, langs Megen, Oss, Ravestein enz gelegen, door eenige kwaadwilligen doorgestoken, en ten gevolge van dien eenige landerijen onder water gezet. Een geregtelijk onderzoek, ter plaatse zelve ingesteld, bragt de schuldigen aan het licht. Het provinciaal geregtshof van Noord-Braband heeft gister de 9 belhamels veroordeeld, en wel tot 3 maanden gevangenzitting en *f* 50 boete met de kosten.

— Een in het ambt Vollenhove wonende landbouwer, ontwarende dat de melk uit den varkenstrog door andere dieren dan door de zwijnen voor een groot gedeelte werd verbruikt, ontdekte eindelijk, dat de ongenoodigde gasten in slangen bestonden, welke, ten getale van niet minder dan 40, van verschillende grootte, in de nabij gelegen mestfaalt hun verblijf hadden gekozen.

— In de *Gooische Ct.* leest men, dat men zich in de omstreken van Hilversum bezig houdt met de reeënjagt., Eene ree namentlijk van mevr. Douairière *Huydecoper van Maarseveen* heeft het hertenkamp verlaten, en dwaalt thans overal rond. Het dier was thans op de plaats van den heer *Willink* te 's Graveland, zich voedende met datgene wat het 't best aanstond. Men heeft eene premie gesteld voor hem die het levend terug brengt; tot hiertoe is echter alle moeite vergeefs; men wacht op den aanstaanden winter.

TEXEL 5 September.

Uitgezeild: Telegraph, kapt. *Rolufs; Adolf van Nassau*, kapt. *Holm*, en Iris, kapt, *van Zameren*, alle drie naar Batavia.

WATERHOOGTE.

Arnhem 5 *Sept.* 1.72 El; + AP. 8,67. Gev. 7 d.
Keulen, 4 „ 8 v. 0 d. (7 v. 10 d. Rijnl.) Gev. 2 d. Rijnl.

Zitting van den Stedelijken Raad

van Vrijdag 5 *September* 1856.

De door ons aangekondigde plegtigheid lokte gisteren een aantal belangstellende nieuwsgierigen naar de vergaderzaal van den raad dezer gemeente, om getuige te zijn van de aanvaarding, in buitengewone zitting, van het door Z. M. onzen geliefden en geëerbiedigden Koning geschonken kunststuk, ter herinnering aan Hoogstdeszelfs bezoek te dezer stede.

De vergadering geopend zijnde, hield de Voorzitter, de heer Mr. *N. P. J. Kien*, nagenoeg de volgende toespraak:

„MIJNE HEEREN!

„Mij is door Z. M. onzen geëerbiedigden en welbeminden Koning eene taak opgedragen, welke ik als hoofd van het Stedelijk bestuur met het grootste genoegen vervul. Ik moet beginnen in herinnering te brengen die heugelijke en gedenkwaardige dagen, toen drie jaren geleden, Koning *Willem III* deze stad met een bezoek vereerde. Het is bekend, dat toen de algemeene belangstelling en feestvreugde van Utrechts ingezetenen duidelijk deed zien, hoe hecht de band is, die dat deel van het Nederlandsche volk aan het vorstelijk stamhuis van Oranje blijft binden, — een band, die vroeger in tijden van gevaar hier toegeknoopt, sedert eeuwen Utrechts ingezetenen en geheel het Nederlandsche volk deelgenooten heeft gemaakt in lief en leed, overwinning en vreugde, voor- en tegenspoed van dat geliefd stamhuis. Gij allen waart getuigen, hoe in die dagen Utrechts bevolking zich digter en naauwer aan zijn Koning sloot en de ondubbelzinnigste blijken gaf van vreugde, en hoe die ongedwongen feestvreugde gepaard ging met eerbied voor den vorst. Die dagen zullen gewis onvergetelijk zijn; maar gij herinnert u ook zeker hoe in die dagen een aantal ingezetenen een hartelijk woord van dankbare gehechtheid aan den koning gerigt en ook hunne namen geteekend hebben met den eerwaardigen grijsaard, den aartsvaderlijken *van Lijnden van Lunenburg* aan het hoofd; hoe op den laatsten dag van 's konings verblijf honderden van Utrechts burgers uit alle standen, van verschillende geloofsbelijdenis en onder hen ook die grijs waren geworden in dienst van den lande, krijgslieden, vlootvoogden, hoogleeraren, geleerden, bedienaren der godsdienst en een aanzienlijk aantal burgers zich in plegtigen optogt naar den koning begaven, om het album aan te bieden a[illegible] blijk van hulde en verknochtheid; — hoe de hart[illegible] lijke ontboezeming, de warme taal waarin de geach[illegible] hoogleeraar *Mulder* dit huidebewijs opdroeg een traan [illegible] 's konings oog en is dat van vele omstanders deed opw[illegible] len. — Die feestdagen zijn voorbij; zij lieten slechts d[illegible] aangenaamste herinnering achter bij allen die getui[illegible] waren van de innige verknochtheid en hartelijke to[illegible] genegenheid welke in Nederland tusschen vorst en vo[illegible] bestaat, en welke hier en elders, Gode zij dank[illegible] blijft voortleven, waarvan de laatste feesten in [illegible] hoofdstad gevierd, het treffendste bewijs hebben doo[illegible] uitkomen. Maar ook voor den koning bleef [illegible] indruk van HD. verblijf hier ter stede levendig; b[illegible] zijn vertrek werden wij verrast door de aangenam[illegible] mededeeling, dat Z. M. aan deze stad eene schilder[illegible] ten geschenke zoude geven, de aanbieding van h[illegible] album voorstellende en te vervaardigen door den he[illegible] *Pieneman*. Deze mededeeling werd in der tijd reeds doo[illegible] deze vergadering met de levendigste belangstelling e[illegible] hartelijkste dankbetuiging ontvangen. Drie jaren zij[illegible] verloopen en thans is het eervol aandenken door de[illegible] Koning voor deze stad bestemd door den beroemde[illegible] *Pieneman* vervaardigd, gereed en hier ten raadhui[illegible] aanwezig, en aan mij valt de eervolle onderscheidin[illegible] te beurt, dat koninklijk geschenk, dat kostbaar aan[illegible] denken voor Utrecht U aan te bieden, van welk[illegible] taak ik de eer heb mij te kwijten, onder mededeelin[illegible] der missive, waarvan het den Koning behaagd hee[illegible] het te doen vergezeld gaan."

Na de lezing dezer missive door den sekretaris[illegible] werd de zitting ter bezigtiging der schilderij doo[illegible] de raadsleden en het aanwezig publiek een kwartie[illegible] uurs geschorst.

De zitting hervat zijnde, werd besloten de missiv[illegible] van antwoord, welke dadelijk werd vastgesteld, doo[illegible] eene Komm. aan Z. M. te doen aanbieden.

Gelijk reeds bekend is stelt het Koninklijk ge[illegible]schenk de aanbieding voor van het album op de[illegible] laatsten dag van HD. bezoek aan deze stad. He[illegible] is een bijzonder groot stuk en, wat de juiste opvat[illegible]ting en zuivere en duidelijke uitvoering betreft, te[illegible] volle den beroemden *Pieneman* waardig, terwijl to[illegible] de fijnste trekken zoo van Z. M. en diens omgeving, terwijl hij uit het Gouvernementshuis tredende, de[illegible] stoet wacht, als van de leden der deputatie, ten voll[illegible] te herkennen zijn, en dit kunstgewrocht alzoo op d[illegible] meest volkomene wijze de herinnering aan de ge[illegible]denkwaardige dagen van 's Konings bezoek tot he[illegible] late nageslacht zal overbrengen.

Overeenkomstig 's Konings verlangen zal van d[illegible] aanvaarding van Zr. Ms. geschenk aan de gemeent[illegible] op officiëele wijze kennis worden gegeven, terwijl de[illegible] schilderij zoodra zij op een voetstuk geplaatst i[illegible] voor het algemeen ter bezigtiging zal worden gesteld.

RUSLAND.

MOSKOU, 29 Augustus.

Van Petersburg naar Moskou is slechts een afstand van 150 mijlen, die per spoorweg zelfs vrij spoedig is afgelegd. Inderdaad ligt tusschen beiden echter bijna een geheele wereld. Aan de Neva vindt men eene Europeesche stad, waarin van tijd tot tijd slechts de lange baard van een mougik, het zwarte kleed van een pope, en de groene of vergulde koepel van eene kerk den reiziger komt herinneren, dat hij niet in den gewonen reizigerswereld zich meer bevindt. Te Moskou is het geheel anders; men ontwaakt daar en beweegt zich in eene geheel andere spheer, men ziet verwonderd rond in eene bijna onbeschrijflijke stad, die even als Venetië en Konstantinopel een eigenaardig type heeft behouden en eene bepaalde originaliteit bezit, die men elders niet terug vindt. Moskou is het Oosten, in 't hart van Rusland overgeplant, het symbool van de ineensmelting der oude Aziatiesche stammen met de groote familie der Slaven, het is de ziel, de godsdienst, de heilige hoofdstad van dat onmetelijk rijk, waarvan de gedachte te Petersburg huisvest. Wie Moskou niet gezien heeft, kent Rusland niet; daar eerst begint men de geschiedenis te begrijpen van de nationaliteit, die zich tegenwoordig van Warschau tot aan Petropawlowski uitstrekt.

In gewone tijden gaat er slechts een trein per dag van Petersburg naar Moskou. Gedurende de laatste weken gaan er, ter gelegenheid der te verwachten feesten, 5 of 6 per dag, en dezen zijn naauwelijks voldoende, om al de reizigers over te brengen. Iedereen roept dan ook, dat er geen plaatsje in Moskou over is, en dat het er zoo vol zal wezen, dat men er niets zal zien. Toch blijft niemand om die vrees t'huis. Men waagt er zijn laatste roebel aan. En elke stoomboot brengt te Petersburg eene nieuwe massa nieuwsgierigen aan, die uit alle oorden der wereld komende, het spoorweg-station tot een nieuwe toren van Babel maken.

De weg naar Moskou zelf ligt thans 5 jaar. Ze is door eene N. Amerik. maatschappij gelegd, die de voordeelen met de Russ. regering deelt. Nog 5 jaar en de weg vervalt aan den Staat. De gelijkheid van den grond heeft den aanleg niet bemoeijelijkt; slechts enkele bruggen zijn er van eenig belang; men heeft echter daarom de uitgaven niet

ontzien, en omdat de groote werken minder noodzakelijk waren, heeft men den weg des te beter ingerigt en vooral de stations met groote pracht en weelde opgerigt. De wagens zijn naar het Amerikaansch systeem, groote *char-à-bancs* in tweeën gesplitst, met een doorloop, waartusschen de kondukteurs van den eenen in den anderen wagen kunnen komen, zonder de steeds gevaarlijke wandelingen buiten om te behoeven te maken. Niets is er vergeten, zelfs niet de *water closet*. De weg is regt, en wordt in 22 uren afgelegd, of 6 mijl in 't uur. Men moet hierbij echter in rekening brengen, dat men veel oponthoud heeft onder weg, want de Russen houden er van op weg te ontbijten, te dineren en te souperen, en dit is zelfs op zoo'n weg niet te verwerpen, vooral niet, omdat de koffijhuishouders er nog niet de beschaafde gewoonte hebben, er op te rekenen, dat de reiziger het gevraagde niet zal kunnen gebruiken, omdat het oponthoud te kort duurt, of wel dat men de schotels weer wegneemt, alvorens de reiziger er bijna nog heeft aangeraakt.

De buitengewone gezanten hebben den togt in 18 uur afgelegd, terwijl op weg hun van wege den Keizer een dejeuner en een dinér werd aangeboden. De Keizer heeft de reis eergisteren in 14 uren afgelegd.

De weg van Petersburg naar Moskou levert weinig belangrijks op. In den aanvang is alles wat men ziet, heide of moeras, hier en daar door eene streek bebouwden grond doorploegd, waarvan de stand van 't graan aantoont, dat slechts menschenhanden en zweet noodig zijn, om dat alles in weelderige landouwen te herscheppen. Verder zijn het digte bosschen, met in menigte omvergeworpen boomen, die men zelfs niet de moeite neemt weg te voeren. Dorpen ziet men niet, maar slechts nu en dan eenige armzalige hutten bij elkaâr geplaatst, die men vreest, dat door den eersten den besten rukwind zullen omvergeworpen worden. Voorbij Twer wordt het uitzigt beter; er is meer bebouwden grond, de woningen zien er beter uit, en groeperen zich hier en daar om witte kerken met groene koepels; er komt meer leven; van lieverlede ziet men keurige landhuizen met prachtige bloemperken, die schoone weelde, waaraan de Russen zooveel opofferen. Men nadert Moskou en ziet in menigte de heerlijke landhuizen der rijke kooplieden van Moskou.

Men komt met den trein aan in het gedeelte van de stad, dat slechts weinig gunstigen indruk kan marken. Komt men echter verder de stad in, dan verandert dit. Men ziet niet de regte lijnen van Petersburg, dan alleen midden in de stad, anders zijn de huizen laag met tuinen er voor; dat geeft een echt Oostersch uiterlijk aan de stad, dat vooral vermeerdert als men op de 400 kerken let, die bijna de helft van de ruimte der stad innemen. Deze zijn in een bouwtrant opgetrokken, die geheel verschilt, van wat westelijk en midden Europa in dezen geest opleveren. Het is eene dooreenmengeling van verschillenden stijl, die misschien niet door iedereen voor smaakvol zal gehouden worden, maar die toch zeker origineel is, indruk maakt, en waaraan toch zekere grootschheid niet ontbreekt, niettegenstaande de kleine deuren, die tot ingang strekken, en die men haast buigende moet ingaan. Het is een eigenaardige stijl, waarvan men de toepassing in al zijne pracht in het Kremlin ziet, Kremlin, de magiesche naam, die herinnert aan de grootheid der Russiesche magt en het uiteenspatten eener andere magt, die daar den eersten schok kreeg, die zijn spoedigen val na zich sleepte. Als men de poort dier heilige stad is ingetreden, staat men verbaasd. Het is een afgesloten geheel, maar grootsch, waarin de Moskowa met bevalligheid haar zilveren draden vlecht. Verder ziet men de stad met hare groene daken, het somber gebladerte der tuinen, de ontelbare klokkentorens, en kerkkoepels, die de heilige bestemming van Moskou aanduiden: de stad der wetenschap en van 't gebed, de bewaarster van het orthodox geloof! Het is een heerlijk, onmetelijk, tooverachtig panorama. Het nieuwe paleis der Czaars wordt voortdurend verfraaid, om den gast waardig te zijn, die er komt vertoeven; de bouwmeesters hebben er al de krachten hunner fantaisie aan ten koste gelegd. Verder op weder een paleis, de oude vertrekken der keizers, waar de voorwerpen der oudheid met eerbied worden bewaard, de groote uitgestrekte aanbouw voor 't geen de brand in 1812 vernietigde, het arsenaal met meer dan 800 stukken van 1812 tot 1815 door de Russen op hunne vijanden verwonnen. Kremlin is eene afzonderlijke stad, waarin de meest beroemde kloosters zich bevinden. Maar over die heerlijkheden kan men in verschillende reizen meer vinden, dan hier kan worden opgegeven. Keeren wij dus tot de zaken van den dag terug.

De keizer is sinds 3 dagen, dat hij hier is, te Petrowski. *Napoleon* vertoefde daar na den brand. Morgen doet de Czaar zijn plegtigen intogt, met een luister, die het Westen niet kan evenaren. Men werkt hier dag en nacht aan de toebereidselen. Alle gebouwen worden op de meest kleurrijke wijze versierd, de kerken niet uitgezonderd, en overal zijn de woningen en torens met rasterwerk als omzet, om de millioenen lampions te ontvangen, die Moskou op nieuw als in brand zullen doen staan, maar dan in een gloed, die het vreugdevuur is der natie ter viering van de troonsbeklimming van haar beminden, jeugdigen vorst.

De gezanten zijn slechts ten deele goed gehuisd. De heer *de Morny* heeft een ander hotel moeten huren, en laat eene nieuwe zaal daarin gereed maken, om er den Czaar een feest te kunnen aanbieden, dat Frankrijk eer zal aandoen. Engeland en Oostenrijk zullen niet minder doen. Heeft men bijna geen onbeperkt krediet, dan zal er hier geen fashionable leven mogelijk wezen. Men verneeme slechts, dat een scheerder voor eenmaal scheren, eene waschvrouw voor een overhemd *f* 2,50 vraagt, dat voor eene slaapkamer in een hotel *f* 40,— per dag wordt gevorderd, dat eene piano voor eene maand te huren *f* 50,— kost en dat als het toppunt van duurte van graaf *de Morny* *f* 350,— is geeischt voor 3 rijtuigen, die hij bij zijn aankomst gebruikte. Daarover is dan ook klagte ingeleverd.

In het leven te Moskou wordt geen Oostersche tijpe meer waargenomen, men ziet wat meer vreemde kleeding wat zonderlinger menschen-figuren, maar anders dezelfde weelde in rijtuigen en kostumes, als op de boulevards te Parijs. Zelfs die ongelukkige schepsels ontbreken niet, die u op weg aanstooten, en die ge in eene of andere kleine steeg ziet insluipen.

De echte Moskovieten zijn een weinig verbolgen overdien grooten toeloop van vreemdelingen, vooral omdat ze met nieuwsgierige blikken zich overal vertoonen, zonder genoegzaam acht te geven, op wat de Rus als heilig beschouwt. Tot zelfs in de kerken zijn de vreemdelingen bijna in meerderheid, ze komen naar binnen zonder het wijwater aan te raken, en ze buigen de knie niet, voor wat hen heiligs te zien valt!

Gister heeft de Keizer revue gehouden over 120,000 man troepen. Na de receptie van morgen, gaat de Keizer naar de villa van graaf *Tcheremetieff*, om afgezonderd eenige dagen te leven. Morgen is de groote intogt. De gezanten zijn door den Keizer in het hotel van prinses *Kotchioubey* genoodigd, om den togt te zien De prinses heeft haar paleis daartoe aangeboden, en zij laat er een groot feestmaal aanrigten, gelijk de Russiesche adel dit alleen verstaat, om het aan te bieden aan gasten, die men nimmer te voren zag, en misschien nimmer meer zal zien.

De danseres *Cerito* ontvangt 25,000 fr. voor eene maand vertoevens hier. Mej. *Brohan* heeft als een hof rondom zich. Ze is trouwens ook eene vorstin, van 't talent en der schoonheid!

SPANJE.

MADRID, 3 September.

De *Gaceta de Madrid* deelt heden het koninklijk besluit mede, waarbij de konstituerende Kortes worden ontbonden.

Bij een ander koninklijk besluit wordt het ontslag van den heer *Corradi*, als gezant van Spanje te Lissabon, aangenomen.

Het ontslag van den heer *Aguiar Mallo* is aangenomen, en de heer *Pascual Bayarri* is tot staatssekretaris bij Justitie benoemd.

ZWITSERLAND.

BERN, Donderdag 4 September.

Gisteren hebben de koningsgezinden zich van het kasteel van Neufchatel meester gemaakt en de Pruissische vlag uitgestoken.

Eenige leden van den raad zijn gearresteerd.

De gemeenschap met de telegraaf over Neufchatel is gestremd, doordien de telegrafische lijnen zijn verbroken.

BERN, 4 September.

De bondsraad telegrafeert aan de kantons dat de te Neufchatel uitgebroken opstand onderdrukt is. Gisteren morgen hadden 300 roijalisten het kasteel overrompeld en vijf staatsraden gevangen genomen; 1000 trokken naar La Chaix de Fonds en Locle; hunne aanvoerders waren graaf *Frederik v. Pourtales* en luit. kol. *Menron*. In eene proklamatie verklaarden zij, dat de tijd der vrijheid en van het herstel in het gezag van den wettigen souverein gekomen was. De bondsraad zond *Fornerod* en *Frey* als kommissarissen uit. Bij den storm der vereenigde republikeinen van Neufchatel op het kasteel zijn 15 man, waaronder verscheidenen van *Pourtales* en een Pruis gevallen.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 2 September.

De Keizer en de Keizerin zijn heden morgen naar Klagenfurt, de hoofdstad van Karinthie vertrokken, om die provincie te bezoeken.

Nopens de stranding van de Fransche stoomboot Lijonnais in den Donau verneemt men het volgende. Dit vaartuig was het eerste dat op den Donau boven de zoogenaamde ijzeren poort verscheen, en van de vrije vaart wilde gebruik maken. De kaptein wilde ook de Save bevaren, en het gelukte hem, ongeacht het water sterk vallende was, werkelijk tot in de streek van Brod te komen. Twee plaatsjes van gelijken naam liggen aldaar op het Oostenrijksche en Turksche gebied, Slavonië en Bosnië, tegenover elkander. Hier stootnde de Lijonnais tusschen twee molens en geraakte vast. Den 12. kwam de Oostenrijksche stoomboot in dit water en vond de Fransche boot gedeeltelijk op het drooge. Het zand wierp zich dagelijks meer op het vaartuig, zoodat het geheel in het zand zal geraken. Aan boord heerschte toen groot gebrek aan levensmiddelen. De rondom wonende Turken zijn niet zeer herbergzaam en aan de Turksche zijde zijn geene levensmiddelen tegen welken prijs ook te bekomen. Daarenboven werd de ekwipaadje reeds dikmaals door roovers aangevallen en werd zij door deze steeds bedreigd. De manschap mag het Oostenrijksch grondgebied niet betreden, dewijl de passen daar niet geldende zijn. De toestand der scheepslieden is nog neteliger, omdat niemand een woord duitsch kan spreken. De kapitein van de Duitsche boot heeft echter eenig brood aan de Lijonnais bezorgd, waardoor de schepelingen ten minste voor hongersnood (in een beschaafd Christenland) bewaard zijn. Later heeft men gelegenheid gevonden, het schip van levensmiddelen te voorzien. De vraag is nu, of dat schip weder in het vaarwater zal kunnen gebragt worden? In elk geval zal het altijd veel geld en veel tijd kosten.

— 5 *Sept*. Met. 5 pCt. 83$^{3}/_{4}$; 4 pCt. 73$^{5}/_{8}$; Bank. 1093; Credit-Anst. 388$^{1}/_{2}$; Noord-Bahn-Akt. 283$^{1}/_{2}$; O.-Fr.-Spoorw.-Akt. 243$^{1}/_{2}$; Saltzb.-Sp.-Akt. 109$^{7}/_{8}$; Lomb.Ven. 124$^{1}/_{2}$; wiss. op Lond. 10.05; Parijs 119$^{7}/_{8}$.

HAMBURG, 3 September.

Uit Helsingor schrijft men van den 31 Aug.

„Heden kwamen alhier ten anker 4 Russische oorlogsschepen, die te Archangel gebouwd zijn. Het zijn lange driemast-schoeners, die te Kroonstad van stoommachines en van het noodige geschut zijn voorzien. Binnen kort werden meerdere dergelijke Russische oorlogsschepen van Archangel op dezelfde vaart door de Sund, te Helsingor verwacht."

TRIEST, 2 September.

Het Engelsche stoomfregat Vulture kapt. *Campbell*, is heden, in 4 dagen, van Malta alhier aangekomen, hebbende aan boord 200 man ekwipage en 107 soldaten van het Engelsch-Italiaansch legioen.

MUNCHEN 2 September.

De koning van Griekenland wordt dezer dagen verwacht, doch zal hier slechts korten tijd vertoeven.

Volgens berigten uit Madrid zullen prins *Adalbert* en zijne doorluchtige gemalin weldra de reis herwaarts aanvaarden. Zij zullen hier op schitterende wijze ontvangen, en ter hunner eere verscheidene hoffeesten gegeven worden.

ENGELAND.

LONDEN, 4 September.

Ook de *Times* bespreekt heden de zaak van het Slangeneiland en neemt deze gelegenheid te baat, om den Engelschen gezant te Konstantinopel aan te vallen, die nu al zijn invloed bij de Porte verloren heeft, welke tegenwoordig met den Franschen gezant te rade gaat. De *Times* wijst er verder op, hoe in dezen voor Turkijë belangrijken tijd, Engeland en al zijne belangen er vertegenwoordigd worden door een „ongelukkig oud man," die de vorst en de regering, waarbij hij geakkrediteerd is, van zich vervreemd heeft, en ongeschikt is om eenig plan te vormen tot ontwikkelingen der belangen van Engeland of van beide rijken, en het blad besluit met te zeggen, dat zoo Engeland niet voegzaam vertegenwoordigd wordt, het zeer veel en onherroepelijk aan gewigt zal verliezen.

Gisteren hebben hier twee verschrikkelijke ongelukken plaats gehad, het eerste bestaande in het instorten van drie huizen in eene zeer volkrijke buurt, met dat gevolg, dat slechts een hoop puin overbleef. De bewoners waren op het oogenblik des onheils (1 uur na middernacht) allen slapende; vijf zijn dood van onder de puin gehaald, en eenige anderen in den deerniswaardigsten toestand naar het gasthuis vervoerd.

Ten 10 ure stortte bij de Wellingtonskazerne een overladen stijger in, hetgeen een metselaar het leven kostte, terwijl de overigen zware verwondingen bekwamen.

De inwijding van het aan de gedachtenis van *Wellington* gewijd monument heeft Zaturdag te Manchester plaats gehad.

Een telegrafisch berigt bevestigt, dat de minister van oorlog te Konstantinopel zijn ontslag heeft gevraagd en bekomen.

Men heeft berigten uit N.-Amerika van den 21. Aug. De Spaansche gezant te Washington, die tot de progressieve partij behoort, heeft zijn ontslag genomen, ten gevolge van de laatste verandering van het bestuur in Spanje.

De sekretaris van het Engelsche gezantschap te Washington, geene autorisatie hebbende ontvangen om Engeland bij de Vereenigde Staten te vertegenwoordigen, heeft de stad Washington verlaten.

De *New Orleans Picayune* van 14 Aug. berigt, dat de diplomatische betrekkingen tusschen den minister der Ver. St. en *Walker* weder zijn aangeknoopt.

De tijding van het bezetten van Leon door *Rivas* wordt bevestigd.

— 5 *Sept.* Gek. $94\frac{7}{8}$; Sp. 3 pCt. $44\frac{3}{4}$; $1\frac{1}{4}$ pCt. 25; Rusl. 5 pCt. 109; $4\frac{1}{2}$ pCt. $98\frac{1}{2}$; Holl. 4 pCt. $98\frac{1}{4}$; $2\frac{1}{2}$ pCt. $65\frac{1}{4}$; Sard. 5 pCt. $92\frac{1}{2}$; Braz. $101\frac{1}{2}$.

LIVERPOOL, Donderdag 4 September.

De Kanguroo is van Philadelphia en de Arago van New-York hier binnengekomen. Wissel te New-York op Londen, 22 Aug., $109\frac{5}{8}$. — Het schip Asia had tegen de brik Blanche gestooten.

FRANKRIJK.

PARIJS, 4 September.

De beweging in Neufchatel heeft door het ernstige van het feit velen hier uit hunne politieke sluimering gewekt. De omstandigheid, dat deze beweging van eene royalistische en Pruissische zijde is uitgegaan, geeft dan ook wel aanleiding om Frankrijks en Oostenrijks aandacht er op te vestigen. Zoo Pruissen echter direkt op indirekt hierin de hand gehad heeft, schijnt het aan den anderen kant nu zeker, dat het geene Riff-expeditie zal ondernemen, zulks overlatende aan onze regering, die daartoe welligt zal overgaan, al ware het slechts om de noodzakelijkheid van elke andere interventie te beletten op eene kust, welke zoo nabij onze bezittingen ligt en slechts onze oppermagt moet erkennen.

De Sultan heeft twee prachtige en hoogst kostbare gouden medailles voor generaal *Codrington* en maarschalk *Pélissier* bestemd. Morgen wordt deze laatste te Saumur verwacht, waar hem eene schitterende ontvangst wacht en de 8. Sept. met groote pracht gevierd zal worden.

Naar men verneemt heeft de schout-bij-nacht *Guerin* het geheele station der Chineesche zee te Nangasaki vereenigd, om onze marine bij de onderhandelingen met den keizer van Japan op waardige wijze te vertegenwoordigen.

Wat de befaamde polemiek tusschen den *Univers* en den *Ami de la Religion* betreft, schijnt de strijdlust dezer beide bladen verkoeld te zijn, althans het gerucht dat de twist ten einde is wint meer veld.

De redakteur van den *Ami*, de abt. *Sisson* heeft van den bisschop van Straatsburg tot wiens diocees hij behoort eene waarschuwing ontvangen, waarin die geestelijke nog verder gaat dan de andere verdedigers van den *Univers*, door nl. den *Ami* en al wat hij gedaan heeft ten volle te veroordeelen, en den heer *Sisson* uit te noodigen zijn schrijven te laten varen en in zijn diocees terug te keeren. Des bisschops brief, die tegelijk den *Univers* was toegezonden, is door dezen in triomf openbaar gemaakt, eer dat de *Ami* zich nog kon bedenken over hetgeen hem te doen stond, en dit heeft hem den genadeslag toegebragt, te meer daar de heer *Sisson* nu geen middel meer heeft om zich te verdedigen, of om regt te verkrijgen.

PARIJS, Vrijdag 4 September.

De *Moniteur* deelt eene depeche uit Bern mede, waarbij het berigt van den opstand te Neufchatel bevestigd wordt. De koninlijke partij had den opstand begonnen. De federale raad had twee kommissarissen benoemd en belast de wettige autoriteiten te herstellen, en daartoe tot hunne beschikking gesteld 4 bataillons van linie en eenig geschut.

Men hoopte, in de straten van Neufchatel, een gevecht tusschen de koningsgezinden, die zich gebarrikadeerd hadden, en de republikeinsche bergbewoners, te voorkomen.

— 5 *Sept.* $4\frac{1}{2}$ pCt. 94,90; 3 pCt. 70,80; Sp. 3 pCt. $40\frac{1}{2}$; $1\frac{1}{4}$ pCt. $25\frac{3}{8}$.

ADVERTENTIEN.

Marktberigten.

Amsterdam, 5 September. Tarwe en Rogge bij gerij ven tot vorige prijzen. Van Tarwe verk.; 129 ℔ p. b. Pools. *f* 535, *f* 537; 158 " n. Geld. *f* 455; 126 ℔ b. Pools. *f* 480.

Van Rogge: 118, 120 ℔ Arch. *f* 254, *f* 260; 120 ℔ Pruis. *f* 310.

Garst in een doen; 111 ℔ Manheim *f* 270.

Rotterdam, 5 September. Granen. Tarwe: 160 ℔ jar. Hoogl. Kleefs. *f* 520; 160 ℔ nieuwe dito dito *f* 480; 161 ℔ jar. dito dito *f* 540; 161, 162 ℔ nieuwe Bovenl. Ris *f* 450. Boekweit op 142 ℔ Holst. *f* 310.

Schiedam, 5 September. Granen. Verkocht: Rogge 143 ℔ Archangel *f* 250 6/w.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 25,00; Jenever id. *f* 30,50; Amsterd. proef *f* 31,75, zonder de belasting.

Dordrecht, 4 September. Granen. Jarige Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe slap en tot *f* 1,30 per mud lager moeijelijk te verkoopen. Nieuwe Tarwe bij goeden aanvoer, door de afwijkende kwaliteit tot na genoeg *f* 2 per mud lager slechts gedeeltelijk te verkoopen. Jarige Zomertarwe bij gerijven mede 50 c. lager verkocht. Jarige Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 16 à *f* 17; Nieuwe dito *f* 14,50 à *f* 15,50; Blaauwe en geringe *f* 12 à *f* 13,50, en Jarige Zomertarwe *f* 14,50 à *f* 15,50. Rogge. Nieuwe Zeeuwsche, Vl. en Overm. bij minder aanvoer traag en 10 c. lager afgegeven. Buitenlandsche soorten prijshoudend 150 ℔ Amerikaansche à *f* 300 en 142 ℔ Archangel à *f* 245 gedaan. Nieuwe Zeeuwsche Vl. en Overm. *f* 8,20 à *f* 9,20. Gerst. Winter en Zomer bij meerder aanvoer flaauw 10 à 20 c. lager te noteren. Nieuwe Flakk. en Overm. Winter *f* 7,10 à *f* 7,60 en dito Zomer *f* 6,50 à *f* 6,80. Spelt, de aangevoerde nieuwe meerendeels afwijkend, heeft *f* 4,60 tot *f* 5 naar kwaliteit opgebragt. Haver, mooije Inlandsche voeder en dikke schaarsch en hooger verkocht. Zeeuwsche en Inlandsche Voeder *f* 3,80 à *f* 4,20, en Zeeuwsche Dikke dito *f* 4,50 à *f* 4,80. Boekweit met weinig handel, alleen verkocht Holsteinsche op 71 ℔ Ned. à *f* 310, jarige Bredasche werd à *f* 340 geveild.

Arnhem, 5 September. Oude Weit van *f* 15,00 tot *f* 18,40; Nieuwe Weit van *f* 13,00 tot *f* 17,00; Rogge van *f* 8,00 tot *f* 9,00; Garst van *f* 7,00 tot *f* 8,00; Vriesche haver van *f* 4,50 tot *f* 5,50; Voerhaver van *f* 4,50 tot *f* 4,60; Paardeboonen van *f* 9,00 tot *f* 9,25. Koolzaad van *f* 16,50 tot *f* 17,00; Aardappelen van *f* 1,70 tot *f* 2,30 het Ned. mud. Boter van *f* 1,00 tot *f* 1,10 het Ned. pond.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnentijd.*)

Sept.	Uur	Wind-rigt	Wind-kr.	Barom. bij 0°	Ther. F	Afwijk d. temp	Vochtigh	Gev. regen	Aanmerkingen
			N. ℔						
5	2	ono.	4.0	762.31	62.1	— 6.1	0.68	0	Bewolkt.
	10	o.	0 5	60.97	52.7		95	0	Bijna helder.
6	8	ozo.	2.0	57.76	57.4		74	0	Helder.

PRIJZEN DER EFFEKTEN.

AMSTERDAM 5 September 1856.

NEDERLAND.			
Werkel. Schuld . . . $2\frac{1}{2}$ pCt.	$63\frac{7}{8}$	$63\frac{15}{16}$	$63\frac{7}{8}$
dito dito . . . . 3 "	76	$76\frac{1}{16}$	
dito dito . . . . 4 "	$95\frac{1}{4}$	$95\frac{3}{8}$	$95\frac{1}{4}$
Amortisatie-Sijndikaat $3\frac{1}{2}$ "	$90\frac{3}{4}$		
Oost-Indische Leening 4 "	$94\frac{15}{16}$		
RUSLAND.			
Oblig. bij *Hope en Co.* 5 "	$103\frac{3}{4}$	$103\frac{7}{8}$	$103\frac{7}{8}$
Obligat. 1828 & 1829 5 "	$103\frac{1}{2}$		
Certifikat. 1831 & 1833 5 "	$93\frac{3}{4}$		
Certifikaten 1840 . . . 4 "	$85\frac{3}{4}$		
Cert. bij *Stieglitz* . . 4 "	$85\frac{3}{8}$		
Cert. van Assign. . . 6 "	$65\frac{1}{4}$	$65\frac{3}{8}$	$65\frac{3}{8}$
POLEN.			
Aand. 1835, fl. 500	$155\frac{1}{2}$		
Obligatien. . . . . 4 pCt.	$79\frac{15}{16}$		
SPANJE.			
Obligatien . . . . $1\frac{1}{4}$ pCt.	$24\frac{13}{16}$	$24\frac{7}{8}$	
dito . . . . 3 "	45		
Binnenl. Schuld . . . 3 "	$39\frac{7}{8}$	$39\frac{15}{16}$	
Amortisable	$6\frac{13}{16}$		
Bewijzen Koepons . . .	$5\frac{7}{8}$	$5\frac{15}{16}$	
OOSTENRIJK.			
Oblig. Metaliek . . . 5 "	$77\frac{13}{16}$	$77\frac{7}{8}$	$77\frac{7}{8}$
Oblig. N. . . . . 5 "	86	$86\frac{1}{16}$	
dito dito La B. . . . 5 "	86	$86\frac{1}{16}$	
dito dito . . . . $2\frac{1}{2}$ "	40	$40\frac{1}{16}$	
BRAZILIE.			
Geldl. 1824, £ 100 . . 5 pCt.	$98\frac{7}{8}$		
PORTUGAL.			
Obligatiën . . . . 3 pCt.	$45\frac{13}{16}$	$45\frac{7}{8}$	$45\frac{13}{16}$
dito uitgestelde	$21\frac{1}{2}$	$22\frac{1}{4}$	
AMERIKA.			
Peru, Geldleening 1853 $4\frac{1}{2}$ pCt.	79		
Venez. Oblig. 6 pCt., nu $4\frac{1}{4}$ "	$30\frac{3}{4}$	$31\frac{1}{4}$	
Grenada, Oblig. . . . $2\frac{1}{2}$ "	$19\frac{15}{16}$	$20\frac{1}{16}$	
Mexiko, Obl. 1851 £ 100 3 "	22	$22\frac{1}{16}$	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 212
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

PROVINCIALE STATEN VAN UTRECHT.

Zitting van Dingsdag 29 *Julij* 1856.

(*Vervolg.*)

De heer *G. Verloren* zegt dat de Komm. in deze niet onbedachtzaam is te werk gegaan. en dat de gronden, welke haar na ernstig onderzoek geleid hebben om bij hetgeen aangenomen is te blijven, zijn, dat de prov. wet en de grondwet van 1848 den Staten de bevoegdheid geven om de benoeming op de aangenomen wijze te regelen De hoofdbedenking des ministers, zegt Spr., is gelegen in het besluit van 29 Maart 1822, welk besluit wel door het 3. additioneele art. der grondwet in 1848 is behouden, doch met bijvoeging van »voor zoover het niet wordt vervangen door andere verordeningen". Daar nu de prov. wet in het leven geroepen en zonder eenig voorbehoud en art. 140 den Staten de bevoegdheid gegeven is, reglementen en verordeningen te maken, die zij in het Provinciaal belang nuttig achten, spreekt het van zelf dat de bepaling van 1822 door het onderhavig regl. zal zijn vervallen. Wat nog betreft de bedenking van den heer *Ackersdijck* omtrent de benoeming van den dijkgraaf, is de Komm., zegt Spr., gebleven in den geest dezer vergadering en heeft zij voor oogen gehad het hoogere en meer algemeen belang, waarom zij gemeend, heeft dat de voordragt gedaan wordende door Ged. Staten, men meer waarborgen had voor de behartiging dier belangen.

De heer *Bastert* wil aannemen dat de bevoegdheid bestaat en men bij magte is dit art. te laten gelijk het is, maar dan is de vraag of het regl zal worden goedgekeurd. Daar deze aanmerking reeds meermalen door de regering gemaakt is, komt het Spr. voor, dat de regering daarbij zal volharden, en zich nu de kwestie voorstellende meent hij, dat zij niet van dat belang is om er de zaak om op te houden en men beter zou doen nu toe te geven dan later. Spr. vindt het rationeel dat het bestuur zelf de voordragt doet en meent, dat aan hen die belast zijn met het dagelijksch bestuur wel eenige invloed mag worden toegekend op de voordragt van den dijkgraaf.

Den heer *v. Beeck Calkoen* komt het voor, dat men na rijp beraad is gekomen tot een grondstelsel dat bij het uitwerken van het reglement is aangenomen en dat de verg. nu slechts wordt bezig gehouden door de regtskundige vraag of de door de regering aangevoerde grond eene reden van verdaging kan zijn, als wanneer Spr. niets te voegen heeft bij het aangevoerde door den heer *G. Verloren* maar alleen nog aandringt op de tegenstrijdigheid in de bewijsvoering der regering, als men aan de Prov. Staten toelaat het maken en herzien der reglementen, maar dit punt daarvan wil uitzonderen. Wie, vraagt Spr. zou kunnen waarborgen dat men ook niet de bevoegdheid is vooruit geloopen, welke de hoogere regering zich wil voorbehouden ten aanzien der waterschapswetten. Spr. gelooft ook, dat in de bewijsvoering der regering in 1852 zeker gevoel van zwakheid merkbaar was, want er is toen niet bepaald gezegd, gij kunt dit niet reglementeren, maar slechts, indien gij het al hadt willen doen, hadt gij het aan de algemeene keus moeten overlaten, waardoor toch niet zoozeer werd aangewezen, dat men de Staten onbevoegd achtte de zaak aldus te regelen, als wel dat men het niet zóó verlangde. Spr. vraagt overigens nog of het beginsel dan zoo af te keuren zou zijn dat die mannen uit de aanzienlijksten worden gekozen; hij gelooft dat er weinig betrekkingen zijn, waarin de persoonlijke invloed zooveel afdoet, en te meer bij eene strekking om de waterschaps-kollegiën zich te doen absorberen in den algemeenen waterstaat. Is er, zegt Spr., strekking om daarheen te gaan, dan zou hij die niet vaderlandsch achten; de verkregene eenheid juicht hij ten hoogste toe, maar hij zou die niet zoover verlangen te brengen, er slechts één waterschapsbestuur in het geheele land was, waarom hij een krachtig en aanzienlijk dijksbestuur wenschelijk acht.

Den heer *Pabst* komt het voor, dat als men de zaak beschouwt uit een praktiesch oogpunt, men zeker kan zijn, dat zelfs bij een anderen minister hieromtrent geen ander denkbeeld zal ontstaan. Beide ministers, zegt Spr., hebben ook omtrent dit punt eenstemmig gedacht en dat komt, omdat, al komen er ook andere hoofden van het departement, de personen die dergelijke zaken behandelen dezelfde blijven, en men dus telkens op dezelfde moeijelijkheid zal stuiten, en dit zoo zijnde, rijst bij Spr. de vraag, of men iets wil wat tegen de belangen van het waterschap en der prov. aandruischt, en hij beantwoordt die ontkennend; hij gelooft, dat de voordragt van den dijkgraaf door het kollegie en hoofdingelanden zich bijzonder aanbeveelt. Spr. gelooft wel, dat de dijkgraaf bekwaamheden moet bezitten, maar die behooren niet zoo bijzonder groot, hij behoeft geen genie te zijn, en laat men het nu aan het kollegie over, dan zal juist de beste persoon worden aangewezen. Spr. is dus voor de door den minister aangeduide wijziging, en vooral omdat de grond der Komm. bij aandachtige overweging geheel vervalt; zij zegt nl., op pag 4 van haar verslag. »Nu immers van de ingelanden op de keuze van hoofdingelanden een direkte, en op de benoeming van hoogheemraden een indirekte invloed is toegekend, zal ieder onbevooroordeelde gereedelijk inzien hoe wenschelijk het is, dat bij al die door het lokaal belang gekozen bestuursleden, ook het hoogere, het algemeene belang, niet zonder vertegenwoordiger blijve, en aan wie zou het uitkiezen van dien vertegenwoordiger beter zijn toevertrouwd, dan aan hen, die door het vertrouwen van de Prov. Staten met de dagelijksche zorg voor de belangen der prov. zijn belast?" Maar wat, vraagt Spr., moet de dijkgraaf volgens zijn eed voorstaan, niet de algemeene belangen, maar die van het waterschap; zijn werkkring wordt daardoor beperkt, en Spr. ziet niet in waarin hij die hoogere belangen zou moeten vertegenwoordigen. Spr. wenscht mede, de waterschappen niet geabsorbeerd te zien in het algemeen waterschapsbestuur, omdat de waterschappen belangen en regten hebben met partikulieren, er moeten ook andere belangen geregeld worden, dan wat den loop van het water betreft, en daartoe moet men mannen hebben, die op de plaats zelve raad kunnen geven.

De heer *Menso* kan zich niet vereenigen met de konklusie van het rapport; als Spr. in aanmerking neemt de bepaling der prov. wet dat de Staten wel reglementen kunnen vaststellen maar onder goedkeuring des Konings, dan zal dit regl. op de gronden waarom de minister dat aanraadt door den Koning niet worden goedgekeurd, en daarom is Spr. er voor, zich te onderwerpen aan de zienswijze des ministers.

De heer *Lagerwey* verlangt even als de heer *Calkoen* menschen van invloed, maar het is hem onverschillig of Gedep. Staten voordragen dan wel de hoogheemraden; in elk geval zal men altijd invloedrijke personen krijgen; en de Staten kunnen ook niet beperkt worden in hun regt in dezen, want hebben zij het regt reglementen te maken, dan hebben zij dit ook om de voordragten te regelen ter benoeming van den dijkgraaf. Ofschoon dus des ministers regt niet erkennende, denkt hij, om het boven aangehaalde, dat men den minister wel zijn zin kan geven.

Den heer *Kien* komt het niet zoo onverschillig voor, en het weegt bij Spr. ook niet of de minister welligt de voordragt niet zal willen voordragen, daar hij meent dat men naar zijn beste weten moet handelen, zonder dit in aanmerking te nemen. Spr. merkt ook op, dat men nu een nieuwen minister heeft, en dat hij, hoeveel invloed de ambtenaren in dergelijke zaken ook hebben mogen, toch gelooft dat de minister zelf wel in zulke groote zaken besluiten zal. Maar, vraagt Spr. verder, is het onverschillig, of het gouvernement in het bestuur van zulk eene hoofdwaterkeering eenigen invloed uitoefent? hij acht dit juist een goed beginsel en meent, dat het den strijd van belangen zal voorkomen. Het heeft Spr. altijd gehinderd, dat men begonnen is het regl. te maken voor er eene algemeene wet was, want hij had zich voorgesteld, dat men bij die wet juist zou hebben bepaald, waar men van regeringswege eenigen invloed wilde uitoefenen. Spr. acht het dus van belang dat men ook buiten den voorgestelden kring iemand kan nemen die aangenaam is aan den staat en niet geheel afhankelijk van hetgeen het koll. voorslaat.

De heer *Ackersdijck* zegt, dat het regtspunt is, of het algemeen besluit des konings het karakter heeft van wet, en daarover is veel te zeggen; maar dat moest gewijzigd worden door de verwachte wet, doch niet door een besluit der Staten. Het door den heer *Calkoen* aangevoerde punt van belang pleit, zegt Spr., er voor om te doen wat de minister voorstaat; Spr. stemt met dat lid toe, dat men de waterschappen niet in den algemeenen waterstaat moet absorberen, maar dat pleit juist voor het beweren des ministers. Anderen, zegt Spr. verder, vragen, of het niet goed is dat die algemeene belangen ook van regeringswege worden gehandhaafd; was dat noodig dan moesten, zegt Spr., niet Ged. Staten voordragen, maar moest de koning onmiddelijk benoemen zonder voordragt. Spr. stelt zich de zaak zoo voor, dat de dijkgraaf hetzelfde karakter zal hebben, of hij op voordragt van Ged. of van het koll. benoemd wordt, er wordt ook geen andere eed gevorderd dan dat hij de lokale belangen behartigen zal, zoodat als die met de hoogere belangen in strijd kwamen, de hooge regering zou moeten beslissen. Spr. meent niet dat men kan aannemen, dat in de beschouwing des ministers, ten opzigte van het besluit van 1822, verandering zal komen.

De heer *Broers* heeft zich voorgesteld dat het belang dat de dijkgraaf moet vertegenwoordigen, hetzelfde is, als wat de heemraden moeten vertegenwoordigen, nl. het belang van den dijk, en hij zou dus wel willen weten waarin de door den dijkgraaf te vertegenwoordigen algemeene belangen bestaan. Ten aanzien der noodzakelijkheid van het doen der voordragt door Gedep. Staten, opdat er geheel onafhankelijke personen zullen benoemd worden, merkt hij op, dat ook daardoor personen zouden kunnen worden voorgedragen die het koll. niet wenschelijk achtte, en hetgeen dus aanleiding zou kunnen geven tot botsing en onaangenaamheden, waarom hij het tot eene goede orde van zaken van veel belang acht, dat de voordragt van het koll. uitgaat.

De heer *v. Beeck Calkoen* merkt op, met betrekking tot de meening van den heer *Akkersdijck* wien het bij nader inzien is voorgekomen dat er toch nog eene regeling overblijft in het besluit van 1822, dat dit besluit met het oog op het 3. additioneele art. der grondwet geene meerdere kracht heeft dan elke overgangsbepaling.

Het voorstel der Komm. wordt als nu met 16 tegen 13 stemmen verworpen. Voor hebben gestemd, de heeren *Laan*, *v. Nooten*, *v. Beeck Calkoen*, *Story v. Blokland*, *v. Veersen*, *de Geer v. Oudegein*, *v. Tuyll v. Zuylen*, *de Beaufort*, *H. Verloren*, *Strick v. Linschooten*, *v. Hardenbroek*, *Kien* en *Huydecoper*.

De heer *Ackersdijck* stelt nu voor de 1. alinea van art. 2. weg te laten en all. 2. te lezen «dijkgraaf en hoogheemraden worden door den koning benoemd op eene voordragt van 3 personen, op te maken in een vereenigde verg. van het kollegie," welk voorstel na eenige diskussie tusschen den voorsteller en de heeren *Kien* en *Lagerwey* met 18 tegen 9 stemmen wordt verworpen. Voor hebben gestemd de heeren *v. Bel*, *Pabst*, *de Geer v. Oudegein*, *Menso*, *Harmsen*, *v. Voorthuysen*, *Bastert*, *Ackersdijck* en *Vos*.

Op voorstel van den Voorz. wordt alsnu besloten art. 3 aldus te lezen: »De dijkgraaf wordt door den koning benoemd uit eene voordragt van 3 personen, door het bestuur van het hoogheemraadschap opgemaakt."

Aan de orde is alsnu de tweede grond van verdaging.

De heer *Bastert* is na inzage van het schrijven des ministers en van het rapport der Komm. gesterkt in zijn gevoelen dat de Staten ten opzigte van het bepaalde in de art. 73 en 136 verder zijn gegaan dan hunne bevoegdheid strekte. Bij de primitieve behandeling van het reglement heeft ook bij deze aangelegenheid ter sprake gebragt. De Komm., zegt Spr., gewaagt in haar rapport van eene hoogere en ondergeschikte magt, als de verhouding tusschen de Staten en de gemeentebesturen aan de hand gevende. Spr. meent, evenwel, dat ja, in sommige gevallen de Staten en de gemeentebesturen eene hoogere en ondergeschikte magt zijn, maar dat zij ook afzonderlijke magten zijn, die verpligtingen hebben, door de wet opgelegd. De Komm., zegt Spr., meent, dat het maken van het regl. geschiedt krachtens art. 140 der prov. wet, en Spr. is van oordeel, dat het geschiedt krachtens art. 138; nu schijnt het zegt hij, wel eene geheel onverschillige zaak, of men de bevoegdheid heeft krachtens dit of dat art., maar met betrekking tot de gevolgen is dit niet zoo onverschillig. Immers de Komm. zegt: Wij hebben bij vele andere regl. aan de gemeentebesturen verpligtingen opgelegd en zijn daar ook nu toe bevoegd. Deze vergelijking is echter naar Sprs. beschouwing niet juist. De Komm., gaat Spr. voort, gewaagt ook ten opzigte van het hoogheemraadschap van provinciaal belang, en Spr. gelooft, dat het hoogheemraadschap is van onbegrijpelijk groot belang en toch niet van provinciaal belang. Wat is prov. belang? Een zekere mate van belang? Neen, een zekere soort van belang. Dien naam geeft hij aan een belang voor de geheele provincie, hetgeen het hoogheemraadschap van den Lekdijk hoe belangrijk ook toch niet is. Spr. acht het dus beter ook hier gevolg te geven aan de bedenkingen des ministers en aan te nemen dat het regl. gemaakt wordt krachtens art. 138. der prov. wet. Bij het regl. op de wegen, zegt hij, werd bepaald, dat inlichtingen moeten worden gegeven aan de Staten en hier zegt men, dat zulks aan derden moet geschieden. Dit komt Spr. onregelmatig voor, waarom hij wenscht, bij art. 136 weg te laten, dat die besturen verpligt zijn die inlichtingen te geven.

De heer *v. Beeck Calkoen* zegt, dat de verg. zich zal herinneren, dat het standpunt der Komm. is geweest, dat alleen art. 140 hierbij in aanmerking komt; een eerste grond van bedenking is geweest of het wel eene zaak van algemeen belang was, en Spr. gelooft dat het tegenovergestelde moeijelijk is vol te houden. De tweede vraag was of het van belang was, dat men het hier van de gemeentebesturen zou vergen, en daarbij werd gewezen op het regl. van Woerden. Spr. gelooft, dat zich hierin het groot verschil doet zien tusschen de inrigting der Hollandsche waterschappen en der Utrechtsche dijkbesturen dat daar de groote besturen verdeeld zijn in kleinere distrikten van polderbesturen, hetgeen bij dit waterschap niet het geval is, waar elk punt van aanraking met het gansche ressort van den Lekdijk ontbreekt, zoo men het niet in aanraking stelt met de gemeentebesturen, hetgeen altijd geschied is, omdat het niet anders geschieden kon. Spr. gelooft, dat de Komm. wel genoeg heeft betoogd, dat het niet zonder voorbeeld, is dat éene hoogere magt twee lagere magten met elkander in officiëele betrekking stelt, maar al was er in ons stelsel van wetgeving geen voorbeeld van, dan zou hij het toch wenschelijk en onmisbaar achten.

De heer *v Tuyll v. Zuylen* wijst op al. 2 en 5 van bladz. 8 van het verslag en vooral op de laatste woorden, waar de Komm., eenigzins toegevende, dat er twijfel zou kunnen bestaan, eene kleine wijziging voorstelt. Zij acht het, zegt Spr., echter noodzakelijk de bepaling te behouden, ten einde den gang van zaken te bespoedigen.

De *Voorzitter* merkt den heer *Bastert* op dat door diens voorstel gelijk het gedaan is niet aan de bedoeling zal beantwoord worden, daar het bezwaar des ministers evenzeer art. 73 als art. 139 betreft, en Spr. gelooft dat het weglaten van die weinige woorden in het laatste art. daaraan niet zal tegemoet komen, daar toch de bepaling van beide art. blijvende, dat de dijkgraaf en het koll. bevoegd zijn inlichtingen te vragen aan de gemeentebesturen, zulks wel de verpligting zal insluiten aan de andere zijde om die te geven, en is die er niet, dan beteekent de bepaling eigenlijk niets, want ieder is bevoegd inlichtingen te vragen, maar het is iets anders of men dit doen kan krachtens de betrekking waarin men gesteld is en met dien verstande, dat zij moeten gegeven worden, waarom Spr., gelooft dat als men het laatste wil weglaten evenzeer het geheele art. kan gemist worden.

De heer *Pabst* gelooft dat als men de verpligting wilde uitsluiten, men te kort zou doen aan hetgeen sedert eeuwen heeft bestaan en aller nuttigst gewerkt. Als men, zegt Spr., de regl. van de waterschappen nagaat ziet men, dat de besturen sedert eeuwen de bevoegd-

heid] gehad hebben aan de schouten inlichtingen te vragen en dat deze laatsten die moesten geven. Vroeger, zegt Spr., waren het burgerlijk bestuur en het polderbestuur vereenigd, en daar de belangen van het waterschap zoo naauw met die van beide voorgaande besturen verbonden zijn, meent Spr., dat men zoo de polderbesturen als de gemeentebesturen moet opnemen, en als de minister met die bijvoeging tevreden is, gelooft hij dat men het gerust kan aannemen.

De heer *Bastert* zegt, dat hij niet twijfelt aan de nuttigheid der bepaling, maar dat men zich moet afvragen, wat kunnen de Staten reglementeren. Voorts zijn zijne bezwaren vermeerderd bij het nagaan van hetgeen waartoe de wet vrijheid geeft en Spr. wijst daartoe op art. 124 der gemeentewet, waar hij onder de autoriteiten, waaraan de gemeentebesturen verpligt zijn inlichtingen te geven, niet vindt opgenomen de waterschapsbesturen en ook geen sprake is van autoriteiten ten opzigte waarvan de Staten dit zullen opleggen. Art. 124 regelt de verpligting der gemeentebestuur tot het geven van inlichtingen. Nu zal men, zegt Spr., aanvoeren, dat in art. 124 staat over zaken de gemeente betreffende, en hier sprake is van het hoogheemraadschap, maar vraagt hij, waarover zal de burg. anders inlichtingen kunnen geven dan over zaken de gemeente betreffende, namelijk van zijn standpunt als burgemeester. Men zal b. v. aan den burgemeester van Maarssen geen inlichtingen vragen, die de gemeente de Bildt betreffen. Daarover is hij niet verpligt het aan andere door de Staten aan te wijzen autoriteiten te doen, waarom Spr. zeer twijfelt aan de bevoegdheid der Staten om het artikel te behouden.

De heer *Ackersdijck* houdt het art. voor noodzakelijk, maar vindt het aan de andere zijde bij geene wet bepaald; het behoorde, zegt Spr., te staan in de wet die verwacht wordt. Nu is het, gaat Spr. voort, volkomen juist, dat het buiten onze bevoegdheid is, omdat de Prov. Staten aan de gemeente-besturen geen verpligtingen kunnen opleggen, ten opzigte van andere besturen, maar dat meent hij, dat toch niet weg neemt, dat de Staten in dezen gebrekkigen toestand moeten opgeven wat onmisbaar is, waarom hij zal stemmen voor het voorstel der Komm., niet om de gronden die zij aanvoert, maar om de noodzakelijkheid.

De heer *Menso* meent, dat het bepaalde bij dit art. behouden moet blijven, omdat het bestuur anders verlamd zou zijn in zijne handelingen. De bestaande regl. op den Lekkendijk Bovendams leggen aan de schouten de verpligting op, om opgaven te doen van de personen die daartoe geroepen wordende, ten dijk moeten komen en als het dijksbestuur nu niet kan vragen, wie die personen zijn, kan het niemand ten dijk roepen. Spr. meent ook dat uit de provinciale wet zoodanige onbevoegdheid niet kan worden bewezen.

Het voorstel der Komm. wordt alsnu met 22 tegen 5 stemmen aangenomen.

Tegen hebben gestemd de heeren *Vos*, *Schas*, *Bastert*, *v. Bel* en *Weyers*.

Wordt alsnu overgegaan tot de behandeling van het verslag der Komm. omtrent de nota van aanmerkingen.

Het advies der Komm., betreffende die op art. 3, 6 en 11 worden goedgekeurd, waarna de heer *Bastert* bij de behandeling van dat op art. 17 voorstelt, in dat artikel te lezen 3½ in plaats van 5 bunders, welk voorstel met 16 tegen 11 stemmen verworpen, wordt, terwijl het advies der Komm. met 18 tegen 9 wordt aangenomen. Voor hebben gestemd bij het eerste, de heeren *v. d. Poll*, *Huijdecoper*, *Vos*, *Pabst*, *de Geer v. Oudegein*, *Menso*, *Lagerwey*, *Harmsen*, *v. Voorthuysen*, *Bastert* en *Ackersdijck*; en tegen, bij het tweede, de heeren *v. d. Poll*, *Vos*, *Pabst*, *de Geer v. Oudegein*, *Lagerwey*, *Harmsen*, *v. Voorthuysen*, *Bastert* en *Ackersdijck*.

De heer *Bastert* stelt nu ingevolge art. 25 van het regl. van orde voor, dat de verg. besluite, Gedep Staten uit te noodigen, het prov. regl. op de administratie der polders, heemraadschappen enzv. van 2 November 1826 prov. blad 1826 no 101 in opzettelijke overweging te nemen en in de aanstaande wintervergadering zoodanige voorstellen tot herziening te doen als zij mogten noodig oordeelen.

De *Voorzitter* stelt voor den heer Bastert in de eerstvolgende zitting tot toelichting van zijn voorstel toe te laten.

De heer *v. Beeck Calkoen* stelt den heer Bastert voor dit voorstel in te trekken waartoe hij genegen zal zijn, als Spr. zegt dat meermalen bij Gedep. die zaak besproken is, en het voor den loopende niet aangenaam is gedreven te worden.

De *Voorzitter* heeft zich onthouden die opmerking te maken, omdat art. 25 den voorsteller het regt geeft zijn voorstel toe te lichten, en Spr. meende hem dat niet te onthouden.

Wordt alsnu konform het voorstel van den Voorz. besloten, en de zitting verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Zitting van Woensdag 30 Julij.

Tegenwoordig zijn 23 leden; afwezig, met kennisgeving de heeren *Boer*, *Laan*, *Schas*, *Lagerwey*, *Menso*, *Harmsen*, *Cordes*, en *G.* en *H. Verloren*, zonder kennisgeving, de heeren *v. Hoytema*, *v. Asch v. Wijck*, *v. Veersen*, *v. Hardenbroek*, *Hartjens*, *de Geer v. Oudegein*, *v. Linschoten*, *de Louter* en *de Heus*.

Ingevolge het gisteren genomen besluit wordt de heer *Bastert* toegelaten tot toelichting van zijn voorstel.

De heer *Bastert* zegt, dat zijn voorstel weinig toelichting zal behoeven. Hij bedoelt daarmede bevorderlijk te zijn aan de herziening van het in zijn voorstel opgenoemd polderregl., welke hij noodig acht, wijl er bepalingen in voorkomen die thans niet meer van toepassing zijn, Spr. zal zich niet uitlaten over hetgeen in een nieuw reglement te huis behoort, maar hij vindt in het bestaande o. a. verwezen naar het reglement op het bestuur ten platten lande, en het komt hem voor, dat bij de tegenwoordige staatsinstellingen en de vervanging van dat reglement door de gemeentewet, die verwijzing er niet meer in behoort. Wat betreft de wenschelijkheid der aanneming van zijn voorstel meent Spr., dat vele leden met hem zullen instemmen; wij hebben, zegt hij, vroeger gehad het reglement op den polder Blokland, hetgeen is blijven liggen, andere polderreglementen vorderen herziening, en Spr. gelooft dat het van belang is, dat men eerst een algemeen prov. regl. heeft. Spr. doet het voorstel niet, om de loopenden te drijven, om ontevredenheid te kennen te geven, dat het regl. er nog niet is, maar hij gelooft dat het den leden der verg. moet vrijstaan, den wensch uit te drukken, dat het spoedig worde ingediend. Het doet Spr. genoegen, dat hij deze toelichting heeft kunnen geven, en als hij voldoende inlichtingen van Gedep. Staten krijgt, is het hem voldoende deze zaak ter sprake te hebben gebragt en is hij bereid zijn voorstel in te trekken.

De behandeling van het voorstel wordt alsnu aan de orde gesteld na de nog te behandelen onderwerpen.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over de aanmerkingen op het reglement van den Lekdijk Bovendams.

De vergadering zich vereenigd hebbende met het advies omtrent de aanmerkingen op de art. 20, 23, 24, 36, 51 en 53, vraagt de heer *v. Voorthuysen*, met het oog op de 2. aanmerking, of in dit art. niet eene kleine wijziging wenschelijk is, aangezien ook voor het waterschap van Woerden en der Geldersche vallei een tegenovergesteld stelsel is aangenomen.

De heer *van Beeck Calkoen* zegt, dat de verg. na lang beraad het rationeel heeft geacht, een hooger bundertal voor de hoofd-ingelanden te eischen, en het komt Spr. voor, dat er zeer veel voor te zeggen is, als men beweert, dat het koll. van hoofd-ingelanden eene verg. zal zijn van de meest belang hebbenden, ten einde dat koll. toezigt op het beheer uitoefene; Spr. gelooft ook, dat men toen wel gemeend heeft, dat dit, met het oog op het grondbezit in den Lekdijk, nog geen groot cijfer was.

De heer *v. Voorthuysen* merkt aan, dat dit ook zou kunnen gelden ten opzigte van de beide andere door hem aangewezen waterschappen, en het komt Spr. voor, dat wanneer het een vereischte is, dat de hoofd-ingelanden het meeste belang er bij hebben, hetzelfde stelsel ook daar moet aangenomen worden. Spr. gelooft dat er door eenigen niet van gesproken is bij de regeling van het bundertal der hoogheemraden, omdat zij de 14 bunders goedkeurden in de veronderstelling, dat der hoofd-ingelanden op 10 te kunnen stellen.

De heer *v. Beeck Calkoen* merkt aan dat men bij behandeling van het regl. voor Woerden zeer is uitgegaan van de gedachte, dat men, wijl dit ook in Zuid-Holland was vastgesteld, daarin geene veranderingen moest maken om gelijkvormigheid te verkrijgen met hetgeen men hier anders misschien wenschelijk zou achten, en Spr. gelooft, dat men het regl. voor den Lekdijk meer zelfstandig heeft behandeld.

De heer *Pabst* stelt als amendement voor, in plaats van 20 te lezen 14, wijl hij gaarne wenscht dat een koll. als dat van den Lekdijk de autoriteit en den invloed zal blijven behouden die noodig is om nuttige zaken tot stand te brengen. En wat gaat men nu doen? om den kring zoo beperkt mogelijk te maken, stelt men de vereischten van hoofdingelanden zoo, dat men slechts een zeer kleinen kring krijgt, waardoor men den invloed van het koll. vermindert. Dat hoofdingelanden een koll. van toezigt zouden zijn, en daarom meer land moeten bezitten dan de hoogheemraden, kan Spr. niet toegeven, maar hij vermeent dat dit stelsel telkens tot botsingen aanleiding zal geven, en dat het toezigt alleen wordt uitgeoefend door Gedep. Staten en den Koning. Spr. wenscht niet dat de ingelanden, of hier de hoofdingelanden, zitting nemen in het koll. met de wetenschap dat zij meer zijn en toezigt moeten houden, en zoo zij zich te zaam vereenigen het koll. in zijne handelingen kunnen belemmeren, b v. als een finantieële maatregel wordt voorgesteld, en zeggen, wij hebben veel meer belang dan de hoogheemraden. Men zal, zegt Spr., wel hoogheemraden kiezen, die *meer* land hebben, maar het vereischt bezit is toch slechts 14, en hij meent dus, dat in het belang van het gezag van het koll., hoofdingelanden geen grooter landeigenaren moeten zijn; hij kan begrijpen dat er reden voor kan zijn om het bezit gelijk te stellen, maar het hooger te stellen zal men bevinden dat allerschadelijkst is.

De heer *v. Voorthuijsen* kan zich met het amendement niet vereenigen. Spr's doel was zooveel mogelijk harmonie te brengen in de verschillende reglementen, en die is hierdoor nog niet verkregen. Het komt hem ook voor dat, omdat het koll. meer zorg opgedragen is, het ook meer belang bij de zaken moet hebben. Hij wenscht dat hetzelfde beginsel als in de andere reglementen wordt aangenomen en dat het getal verkiesbare ingelanden daarbij in aanmerking wordt genomen.

De heer *v. Beeck Calkoen* zegt dat het hier alleen om een beginsel te doen is, en dat meende men dat door de Komm. toen zoodanig is voorgedragen als het uitgewerkt in het regl. is opgenomen. Men meende toen, zegt Spr., dat bij hoofdingelanden meer op uitgestrekt eigendom behoorde te worden gelet en dus voor hen een groot bundertal vastgesteld, en bij de diskussie is daarover geene sprake meer geweest en het voorstel aangenomen. Dit berust, zegt Spr., op het denkbeeld, dat men het toezigt heeft verlangd op te dragen aan die er veel belang bij hadden, en het komt Spr. voor dat dit een redelijk denkbeeld is en er geen grond bestaat om daarvan af te wijken, Spr. wijst er nog op dat, als men aanneemt het begrip dat voor hoofdingelanden hetzelfde bundertal als voor hoogheemraden gevorderd wordt, er van zelf aanleiding zal zijn, om tot hoogheemraden slechts leden der vereen. verg. voor te dragen: 't gene aanleiding zou geven tot eene niet wenschelijke beperking in de keuze.

De heer *Voet* zegt bij eene vorige gelegenheid gestemd te hebben voor 20 bunders als het bezit van hoofdingelanden en 14 als dat van hoogheemraden, doch sedert is zijne opinie veranderd, en hij zal dus voor het amendement van den heer *Pabst* stemmen, niet omdat hij de bezwaren van dat lid deelt, maar omdat er weinig bezwaar is om het getal gelijk te stellen, en vooral om dat hij de overtuiging heeft, dat het regl. in populariteit er bij zal winnen.

De heer *Bastert* ondersteunt mede het amendement; hij verwijst naar hetgeen bij de primitieve behandeling daaromtrent door hem gezegd is. Spr. meent te moeten opmerken, dat het hier betrekkingen zijn van vertrouwen, en die van hoogheemraden in meerdere mate dan die van hoofdingelanden; men heeft ook zegt Spr., gezegd, dat de eersten menschen van invloed moeten zijn, en dan is het niet rationeel, van hen minder grondbezit te eischen dan ván hoofdingelanden.

De heer *v. Beeck Calkoen* zegt, dat 14 bunders is aangenomen, omdat het altijd zoo geweest is en de ervaring geleerd heeft, dat men dan nog eene ruime keuze had, en buiten bijzondere redenen zou Spr. niet durven aanbevelen om daarvan af te gaan. Maar merkt tevens op, dat niet alleen het bezit iemand tot een achtenswaardig persoon maakt, Spr. meent, dat in de hoofdingelanden het belang vertegenwoordigd wordt en dat dit belang moet worden afgemeten naar den eigendom.

De heer *Jongeneel*, blijft hetzelfde gevoelen toegedaan als door hem in eene vroegere vergadering ontwikkeld is. Zijns inziens is de Komm. van een verkeerd standpunt uitgegaan; volgens haar wordt in een hoogheemraad kunde, in een hoofdingeland slechts vertrouwen vereischt. Spr. gelooft dat hoogheemraden zoowel als hoofdingelanden in het bezit van beiden moeten zijn, en dit niet afhankelijk moet worden gemaakt van den eigendom van meerdere of mindere bunders land. Hij vermeent dat het grondbezit voor hoogheemraden en hoofdingelanden gelijk moet worden gesteld.

De heer *Pabst* merkt aan, dat er verschillende distrikten zijn die minder lasten betalen, en als men nu eischt 20 bunders voor hoofdingelanden, dan zal men bv. aan den kant van Leersum eigenaar moeten zijn van 60 bunders; was nu alles heide, dan was het een luttel bezit, maar, zegt Spr., die streek is gekultiveerd en bijna al hare bewoners worden door de bepaling, gelijk zij nu is, uitgesloten. Stelt men 14 bunders, dan zal men driemaal 14 moeten hebben, hetgeen zeker ook nog groot is, maar dan is het altijd zoo geweest en kan men geene aanmerkingen maken. Spr. gelooft ook dat de heer *Calkoen* wel weet waarom vroeger 14 bunders is bepaald, en daarvoor wel geschiedkundige gronden zouden kunnen worden aangegeven, en daarom moest de verg. om daaraan getrouw te blijven en alle aanmerkingen voor te komen, daartoe overgaan.

Het amendement van den heer *Pabst* wordt alsnu met 13 tegen 10 stemmen aangenomen. Tegen hebben gestemd de heeren *v. Beeck Calkoen*, *v. Tuyll v. Zuylen*, *v. d. Poll*, *v. Nooten*, *Story v. Blokland*, *Broers*, *de Beaufort*, *v. Voorthuysen*, *Munnicks v. Cleeff* en *Metelerkamp*.

Het advies der Komm., betreffende de nog overige aanmerkingen en de wederopzending van het gewijzigd regl. zonder diskussie zijnde goedgekeurd, wordt de zitting gedurende een kwartier uurs geschorst.

Bij de hervatting der werkzaamheden is aan de orde het voorstel tot uitsluiting van den polder Vliet.

De heer *Bastert* geeft in bedenking of men deze zaak niet zoo zal kunnen behandelen, dat nu geen nieuw besluit noodig was, en men haar, bij het genomen besluit volhardende, onaangeroerd liet tot de behandeling van het regl. op den Lekdijk benedendams. Als dan, zegt Spr, de vergadering besluit den polder niet op te nemen onder art. 1 bij de bepaling van het grensressort, is er van zelf gelegenheid, om, wanneer de Koning dit niet goedkeurt, daarin tusschenbeide te treden; neemt men nu weer een besluit, dan wordt dat aan de koninklijke goedkeuring onderworpen, maar dan wordt het eene opzettelijke beslissing, en Spr. meent, dat het genoegzaam is, dat de beslissing plaats vinde bij de goedkeuring van het regl. zelf.

Vervolg hierna.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.